

Projektiryhmän alustava ehdotus jatkovalmistelun pohjaksi **Suomalainen valinnanvapausmalli**

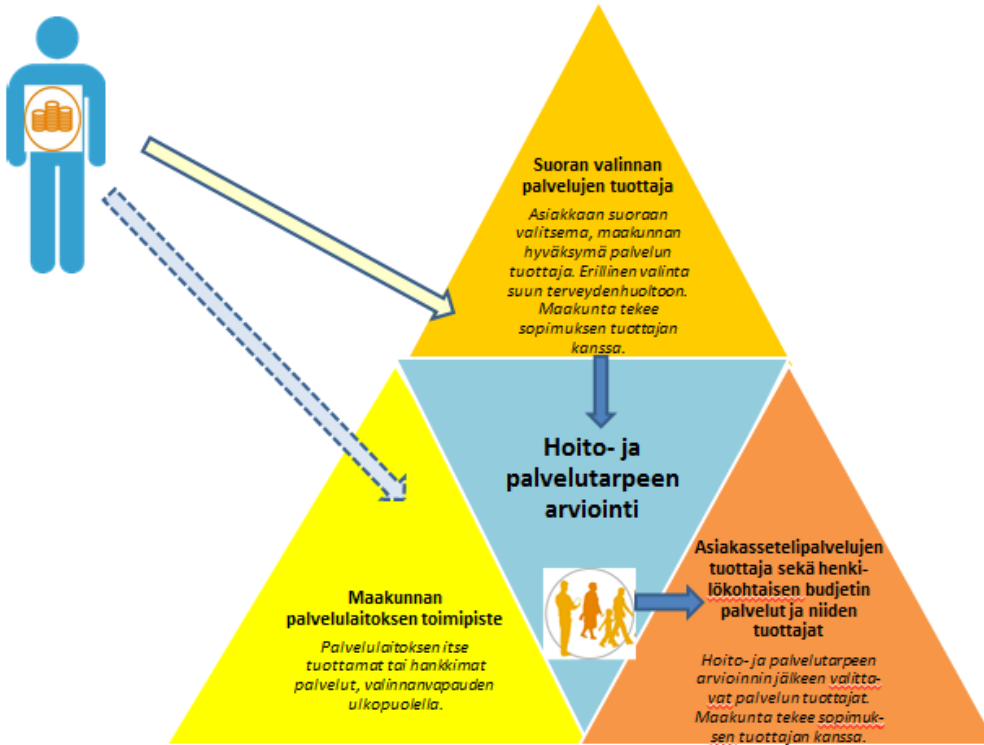
Projektiryhmä on hahmottanut pääperiaatteet sosiaali- ja terveydenhuollon uudeksi, nykyistä selkeäksi laajemmaksi valinnanvapausmalliksi. Valinnanvapausmallin valmistelua jatketaan arvioimalla siihen liittyvät valtiosääntöoikeudelliset näkökohdat. Tärkeimpiä niistä ovat maakunnan järjestämisvastuun käytännön toteuttaminen ja työvälit, jotta maakunta voi huolehtia perustuslain 19 §:ssä tarkoitetun oikeuden riittävin sosiaali- ja terveyspalveluihin yhdenvertaisesta toteutumisesta. Maakunnan asukkaiden oikeus kansanvaltaiseen päätöksentekoon tulee myös varmistaa. Rahoituksen ja palveluiden ohjauksen järjestelyt sekä 3 miljardin euron kustannusten kasvun jarrutuksen toteuttaminen sekä uudistuksen riskien arviointi vaativat jatkotyötä. Jatkovalmistelua tehdään tässä kuvattavan mallin pohjalta.

Palveluiden käyttäjällä, asiakkaalla olisi valinnanvapaus kolmessa eri vaiheessa ja kolmella eri tasolla:

1. A) Asiakas valitsee koko valtakunnan alueelta uudistettuja sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja lähipalveluita antavan **palveluntuottajan, sote-omatiimin, johon listautuu asiakkaaksi**. Palveluntuottaja vastaa tavallisimmista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja neuvonnasta asiakkaan kotimaakunnan tarkempien kriteereiden mukaisesti. Omatiimi-palvelut ovat usein tarvittavia, kertaluonteisia tai toistuvia neuvonta-, ohjaus- ja vastaanottopalveluita, joilla vastataan ihmisten hyvinvointia ja terveyttä koskeviin kysymyksiin, toteutetaan ennaltaehkäisyä, tutkitaan ja hoidetaan yleisiä oireita, akuuttisairauksia ja pitkäaikaisia terveysongelmia sekä annetaan sosiaalihuollon, sosiaalityön ja sosiaali-ohjauksen neuvontaa ja ohjausta. Maakunta voi päätöksensä mukaan sisällyttää muitakin palveluita omatiimiin. Omatiimi ohjaa tarvittaessa jatkohoitoon. Omatiimillä on kokonaisvastuu asiakkaastaan.

B) Suun terveydenhuoltoa varten asiakas valitsee suun terveydenhuollon palveluiden tarjoajan, joka antaa tarkemmin säädettävät suun terveydenhuollon palvelut
2. Tarvittaessa laajemmin erityistason tai muita harvinaisempia tai vaativampia palveluita tai sosiaalihuollon tukitoimia tai omatiimiä laajemmin yhteen sovitettuja palveluita tehdään asiakkaalle **palvelutarpeen arviointi maakunnan palvelulaitoksessa. Asiakas valitsee maakunnan palvelulaitoksen toimiyksikön, joka antaa nämä palvelut.**
3. Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen kiireettömässä hoidossa ja palvelussa maakunnan palvelulaitos antaa **asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin** (esim. vammaispalvelut ja muut useita eri palveluita tarvitsevat asiakkaat), joiden avulla asiakas valitsee hoitopaikkansa tai tarvitsemansa palvelun tuottajan

VALINNANVAPAUSMALLI PÄHKINÄNKUORESSA

Valinnanvapausmalli vahvistaa ja uudistaa perustason palveluita sekä turvaa palveluintegraation ja toimivat markkinat

Uudistuksessa vahvistetaan valinnanvapautta ensimmäisessä vaiheessa perustason palveluissa. Palveluiden tuottajat saavat listautuneiden asiakkaiden määrään ja tarvittaessa asiakkaan hyvinvointiriskiin perustuvan kiinteän korvauksen, jota täydennetään hoidon ja palvelun onnistuneisuuden perusteella maksettavilla kannustimilla ja heikkoihin tuloksiin liittyvillä sanktioilla. Joissakin palveluissa voidaan käyttää myös osittain suoriteperusteisia korvauksia. Maakunnan palvelulaitoksella ja omatiimi -tuottajilla on veloitteet yksittäisen potilaan tasolla sovittava palvelu yhteen maakunnan antamien tarkempien määritysten mukaan.

Uudistus käynnistetään vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa valinnanvapaus toteutetaan tavallisimmat palvelut sisältävällä palveluvalikoimalla, jotka sisältävät aina myös sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta. Tällöin myös pienet ja keskiuuret yritykset voivat tarjota palveluita. Markkinat eivät tällöin keskity vain suurille yrityksille. Maakunnalla ja sen palvelulaitoksella on keskeinen rooli huolehtia laajaa yhteensovitusta vaativista palveluista. Asiakkailta on mahdollisuus saada yhteen sovitettuja sosiaali- ja terveyspalveluita, joissa eri alojen osaamisia yhdistetään asiakkaan palvelutarvetta vastaavasti.

Uudistuksen toisessa vaiheessa vuodesta 2021 lähtien sote-omatiimituottajat voivat tehdä myös palvelutarpeen arviointia laissa tarkemmin säädettyissä rajoissa. Maakunnissa voi olla nykyisten terveyskeskusten lisäksi laajaa palveluvalikoimaa tarjoavia sote-keskuksia, jotka ovat yksityisen tai järjestöjen ylläpitämiä.